

معیارهای انتخاب شغل از دیدگاه دانشجویان کشاورزی (مطالعه موردی دانشگاه شیراز)

غلامحسین زمانی

دانشیار بخش آموزش و ترویج کشاورزی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه شیراز

تاریخ پذیرش مقاله ۸۰/۷/۲۵

خلاصه

از انگیزه‌های اولیه دانشجویان برای ورود به دانشگاه کسب مدرک به منظور دستیابی به شغلی بهتر در آینده است. دانشگاه نیز تلاش دارد که با فراهم کردن شرایط لازم امکان بهترین پیشرفت تحصیلی دانشجویان را مهیا ساخته و نیروی مفید و موثری برای تصدی مشاغل اقتصادی - اجتماعی پرورش دهد. ولی در شرایط حاضر که مشکل بیکاری و اشتغال فارغ‌التحصیلان ابعاد تازه‌تری یافته، دانشجویان در دوران تحصیل نیز نگران بوده و این نگرانی بر انگیزه و مالاً عملکرد تحصیلی آنان تاثیر می‌گذارد. تبیین این مسئله یعنی بررسی دیدگاه دانشجویان دانشکده کشاورزی دانشگاه شیراز نسبت به شغل آینده خود از اهداف این پژوهش بود. این تحقیق از نوع توصیفی و با تهیه پرسشنامه‌ای که روانی و پایایی آن مورد تأیید قرار گرفت روی ۲۳۴ دانشجوی ورودی سال ۱۳۷۶ دانشکده کشاورزی شیراز به انجام رسید. برای تحلیل چگونگی انتخاب شغل در دانشجویان از نظریه انتظار استفاده گردید. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که اکثریت والدین دانشجویان کارمند بوده و امکانات لازم برای اشتغال آینده فرزندشان در بخش کشاورزی را ندارند. دانشجویان سال سوم نسبت به زمان ورود به دانشگاه علاقه‌مندی بیشتری به کشاورزی به عنوان زمینه شغلی آتی پیدا کرده، و کارهای پژوهشی و تولیدی کشاورزی را نسبت به کارهای آموزشی، اداری و خدماتی بیشتر ترجیح می‌دهند. برخی از معیارها در انتخاب شغل برای دانشجویان به ترتیب عبارت بودند از: امکان پیشرفت شغلی، محل خدمت، میزان حقوق، آبرومندی شغلی و نهایتاً سختی کار. با توجه به نظریه انتظار، دانشجویان تمایل به مشاغل تولیدی کشاورزی و سپس اداری برای پس از فراغت از تحصیل دارند.

واژه‌های کلیدی: اشتغال، دانشجویان کشاورزی، نظریه انتظار، نظریه هدفمندی.

مقدمه

بیرونی ابعاد گوناگونی مانند موفقیت شغلی، رضایت شغلی و خود اشتغالی دارد. امروزه برای کشور ما اشتغال فارغ‌التحصیلان کشاورزی به یک مسئله جدی مبدل شده است، در صورتیکه در گذشته نه تنها مسئله بیکاری به این شدت وجود نداشت بلکه تحلیل آمارها و گزارش‌های مربوط به برنامه‌های توسعه عمرانی نشان می‌دهد که در گذشته نیاز و تقاضا بیش از عرضه نیروی کارشناسان کشاورزی بوده است (۸). گرچه موضوع بیکاری یک پدیده بین‌المللی است که اکثر جوامع با این مسئله درگیرند (۱) ولی با برنامه‌ریزی آموزشی مناسب می‌توان آن را کنترل و

آموزش عالی نه تنها یک نهاد فرهنگی بلکه یکی از بخش‌های مهم اقتصادی کشورها است. در صورتیکه با برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری مناسب همراه باشد، پربازده‌ترین سرمایه‌گذاری در تولید بوده به گونه‌ای که پرورش نیروی انسانی ماهر و متخصص به ویژه برای بخش کشاورزی را در پی خواهد داشت. توفیق این نیروی آموزش دیده را در تصدی امور و مسئولیت‌های اقتصادی - اجتماعی، کارآیی بیرونی نظام آموزشی گویند (گروه مشاوران یونسکو، ۱۳۷۰). سنجش کارآیی

- ۲- تعیین سازه‌های موثر درانتخاب شغل برای دانشجویان
 ۳- بررسی زمینه‌های شغلی برای دانشجویان کشاورزی و تعیین اولویت آنها از دید دانشجویان.

مواد و روش‌ها

این پژوهش از نوع توصیفی و با بهره‌گیری از فن پیمایشی^۱ انجام شد. ابزار سنجش عبارت بود از پرسشنامه‌ای که بر اساس پیشینه نگاشته‌ها تدوین و روائی ظاهری^۲ آن توسط چهار نفر از اساتید متخصص ذیربط مورد تایید قرار گرفت. پایائی پرسشنامه^۳ نیز با انجام یک مطالعه راهنما^۴ روی ۲۰ دانشجوی دانشکده خارج از نمونه آماری تعیین و ضرایب همبستگی آزمون - پس آزمون^۵ معادل $r=0/70$ و پایائی کل پرسشنامه $\alpha=0/68$ گردید که رضایت بخش تلقی شد. جمعیت مورد مطالعه شامل کلیه دانشجویان ورودی سال ۱۳۷۶ رشته‌های دهگانه دانشکده کشاورزی دانشگاه شیراز بود که بالغ بر ۲۹۲ نفر می‌شوند. پرسشنامه مذکور به تعداد لازم تکثیر و در اختیار دانشجویان قرار گرفت، از این تعداد ۲۴۷ پرسشنامه دریافت شد که پس از واکاوی آنها ۲۳۴ فقره پرسشنامه کامل و قابل استفاده به دست آمد.

برای تحلیل فرآیند تصمیم‌گیری دانشجویان در انتخاب شغل آینده خود از نظریه انتظار^۶ (۷) استفاده شد.

نتایج و بحث

از آنجا که هدف کلی این پژوهش بررسی نگرش و چگونگی انتخاب شغل توسط دانشجویان کشاورزی است در ابتدا از آنان وضعیت کنونی اشتغال و یا در بدو ورود به دانشگاه سؤال شد. به جز یک مورد که اقرار به داشتن شغل کرد بقیه مدعی نداشتن شغل بوده‌اند. وضعیت شغلی ولی (یا پدر) دانشجو نیز از دو جهت ممکن است در انتخاب شغل آینده بر دانشجو تاثیر بگذارد. اولین تاثیر شغل ولی آشنایی با مفاهیم کشاورزی،

یا حداقل وضعیت بحرانی آن را تقلیل داد. انتظار دانشجویان از دانشگاه به عنوان پایگاهی برای کسب مدرک و مدرک مترادف با مجوز برای اشتغال از دید برخی مذموم است (۴). ولی این یک واقعیت بسیار موثر و انکارناشدنی است.

این واقعیت در تحقیقات متعددی در خصوص دانشجویان کشاورزی مورد تایید قرار گرفته (۵، ۶) و حتی تفاوتی در انگیزه تحصیل برای اشتغال بین دانشجویان دختر و پسر رشته کشاورزی مشاهده نشده است (۳). رولز و همکاران (۱۹۹۷) مقایسه‌ای بین دانشجویان کشاورزی دختر و پسر در چکسلواکی انجام داده و به این نتیجه رسیدند که پسرها نسبت به دخترها به آینده کشاورزی و تولیدات کشاورزی (به عنوان زمینه شغلی و کاری) واقع‌بین‌تر هستند. ارتباط رونق کشاورزی با اشتغال فارغ‌التحصیلان کشاورزی مثبت و معنی‌دار است (۱۲) و از عواملی که این نگرش را نسبت به کشاورزی به عنوان زمینه شغلی در دانشجویان ایجاد می‌کند سابقه تحصیل حتی به صورت چند درس کشاورزی در دوره دبیرستان می‌باشد (۱۵). امید نسبت به رونق و فعال بودن بخش کشاورزی امید به اشتغال در دانشجویان را افزایش داده و این امر از جمله عواملی است که در پیشرفت تحصیلی دانشجویان موثر واقع می‌شود.

امیری اردکانی (۱۳۷۶) یکی از دل‌نگرانی‌های دانشجویان کشاورزی را آینده شغلی آنان مشخص کرده و رابطه مثبت و معنی‌دار بین پیشرفت تحصیلی و رضایت و موفقیت شغلی آنان به دست آورد. لذا ضرورت دارد که برای پرورش بهترین نیروی انسانی متخصص در زمینه کشاورزی تحلیلی جامع از چگونگی دیدگاه دانشجویان نسبت به انتخاب شغل انجام گیرد و بر اساس آن حمایت‌های فکری و اطلاعاتی لازم از آنان به عمل آید. این پژوهشی تلاشی در این راستا است.

هدف پژوهش

هدف کلی این تحقیق بررسی موضوع اشتغال از دیدگاه دانشجویان دانشکده کشاورزی دانشگاه شیراز به منظور دستیابی به اطلاعاتی است که برای برنامه‌ریزان مملکتی و همچنین دانشجویان می‌تواند مفید واقع شود. به طور ویژه این تحقیق اهداف زیر را دنبال نمود:

- ۱- بررسی میزان علاقه دانشجویان به کشاورزی به عنوان زمینه شغلی آینده آنان.

1. Survey Technique

2. Face Validity

3. Reliability

4. Pilot Study

5. Test- Retest

6. Expectancy Theory

میزان علاقه دانشجویان به کشاورزی در زمان انتخاب رشته نیز مورد سنجش قرار گرفت که میانگین آن برای کل دانشجویان ۳/۳۲ از ۵ به دست آمد. این دانشجویان در سال سوم نیز علاقه خود به اشتغال در زمینه‌های کشاورزی را مشخص کردند و میانگین علاقمندی از ۵ حدود ۳/۴۷ شد. پراکندگی علاقمندی به شغل کشاورزی را در جدول ۳ ملاحظه می‌فرمائید.

جدول ۲- مشخص بودن شغل آزمودنی‌ها

درصد	فراوانی	شغل آینده
۵/۱	۱۲	مشخص شده
۵۸/۵	۱۳۷	مشخص نشده
۳۶/۳	۸۵	تا حدودی مشخص شده

جدول ۳ - نظرات آزمودنی‌ها در رابطه با میزان ترجیح کشاورزی به عنوان شغل آینده

درصد	فراوانی	میزان ترجیح شغل کشاورزی
۷/۳	۱۷	هیچ
۶/۰	۱۴	بسیار کم
۸/۱	۱۹	کم
۱۷/۱	۴۰	متوسط
۳۳/۷	۷۹	زیاد
۲۷/۸	۶۵	بسیار زیاد

بنابراین در طول تحصیل در دانشکده، و احتمالاً به دلیل درگیری در فعالیتهای کشاورزی و درک علوم کشاورزی، میزان علاقه‌مندی در دانشجویان افزایش یافته است. رابطه میزان علاقه‌مندی دانشجویان به رشته کشاورزی در زمان ورود به دانشگاه با ترجیح اشتغال آنان در بخش کشاورزی پس از فراغت از تحصیل نیز بررسی شد. این همبستگی مثبت و $r=0/42$ و در سطح خطای ۱ در هزار معنی‌دار شد. یعنی هر چه دانشجویان در بدو ورود علاقه بیشتری به کشاورزی داشته‌اند تمایل بیشتری به پرداختن به کارهای کشاورزی پس از فراغت تحصیلی از خود نشان داده‌اند.

با توجه به نظریه هدفمندی^۱ از دانشجویان خواسته شد که تمایل خود را برای دستیابی به سطوح مختلف شغلی و

داشتن تجربه و پیدا کردن نوعی دلبستگی به شغل به دلیل ارتباط قبلی است. و دومین تاثیر آن فراهم کردن امکانات یا شرایط برای ورود به شغل از طرف والدین برای دانشجویان است. در این تحقیق مشخص شد که حدود ۱۷ درصد از اولیاء دانشجویان دارای مشاغل مرتبط با کشاورزی هستند، ولی بیش از ۵۰ درصد از اولیاء کارمند شامل مشاغل فرهنگی، اداری، استاد دانشگاه، بازنشسته و ... بوده‌اند (جدول ۱). این امر حاکی از آن است که اکثریت دانشجویان دانشکده کشاورزی از اقشار کم درآمد جامعه بوده و نباید انتظار داشت که شغل پدری، قدرت جذب آنان را پس از فراغت از تحصیل داشته باشد و یا والدین توان اقتصادی لازم جهت سرمایه‌گذاری برای فرزندان فارغ‌التحصیل کشاورزی خود در مشاغل آزاد را داشته باشند.

جدول ۱- وضعیت اشتغالی ولی (پدر) آزمودنی‌ها در هنگام ورود به دانشگاه

وضعیت اشتغال ولی	فراوانی	درصد
فرهنگی	۲۰	۱۰/۷
کارمند	۴۶	۲۴/۶
شغل آزاد	۲۴	۱۲/۸
کارگر	۲۶	۱۳/۹
کشاورز	۳۱	۱۶/۶
استاد دانشگاه	۲	۱/۱
بازنشسته	۲۳	۱۲/۳
بیکار	۱	۰/۵
فوت شده	۱۴	۷/۵
جمع	۱۸۷	۱۰۰

تذکر: ۴۷ نفر از آزمودنی‌ها به این سؤال پاسخ نگفته‌اند.

نگرانی دانشجویان برای اشتغال پس از فراغت از تحصیل آنان را وا می‌دارد که از همان سال‌های اول تحصیل در دانشگاه زمینه‌های شغلی و راه‌های دستیابی به شغل مورد نظر خود را ارزیابی و فعالیتهای لازم را در این خصوص معمول دارند. این امر در جدول ۲ نشان داده شده است. همانگونه که ملاحظه می‌شود بالغ بر ۵ درصد از دانشجویان سال سوم شغل آینده مشخصی را پیش رو دارند، و برای حدود ۳۶ درصد از آنان تا اندازه‌ای زمینه شغلی آینده مشخص شده است، ولی حدود ۶۰ درصد اصلاً ایده‌ای نسبت به کار و شغل آتی خویش ندارند.

تولیدی کشاورزی می‌باشد. ضمناً احتمال دستیابی به شغل مورد علاقه دانشجویان مورد سوال واقع شد که جدول ۶ گویای آن است که احتمال دستیابی به مشاغل تولیدی کشاورزی و اداری از همه بالاتر است این امر توسط میرکمالی (۱۳۷۲) نیز تاکید شده است که دانشجویان باید درکی از فرصت‌های خود برای آغاز یک حرفه مشخص در آینده داشته باشند.

جدول ۴- نظرات آزمودنی‌ها در رابطه با پیشرفت شغلی

درصد	فراوانی	سطوح مختلف پیشرفت شغلی
۰/۹	۲	نسبتاً پایین
۴/۷	۱۱	عادی
۱۳/۸	۳۲	متوسط
۳۴/۵	۸۰	نسبتاً بالا
۴۶/۱	۱۰۷	بالا

مسئولیت‌هایی که در هر زمینه کاری ممکن است وجود داشته باشد مشخص نمایند. جدول ۴، فراوانی و درصد تعداد دانشجویان برای هر یک از سطوح مسئولیت‌های شغلی را نشان می‌دهد. با محاسبه ضریب ۱ تا ۵ (۱ برای سطح نسبتاً پایین و ... و ۵ برای سطح بالا) مشخص شد که اکثریت دانشجویان دارای روحیه بلندپروازی و امید دستیابی به سطوح بالای شغلی هستند (میانگین ۴/۲۰ از ۵، و نمای ۵). داشتن روحیه پیشرفت در سطوح و مسئولیت‌های شغلی با روشنی اهداف دانشجو در زمان کنکور دارای همبستگی مثبت و معنی‌دار بود ($P < 0.05$) و $r = 0.12$. این امر نشان می‌دهد که کسانی که از ابتدا با هدف و مصمم هستند همچنان خواهان پیشرفت و ارتقاء وضعیت اجتماعی خود می‌باشند.

از دانشجویان دانشکده کشاورزی پرسیده شد که ترجیح می‌دهند که به چه فعالیت‌هایی پس از فراغت از تحصیل اشتغال ورزند. همانگونه که جدول ۵ نشان می‌دهد اولین اولویتی را که مشخص کردند علاقمندی به کارهای پژوهشی و سپس کارهای

جدول ۵- اولویت‌های شغلی آزمودنی‌ها

اولویت	جمع	اولویت سوم		اولویت دوم		اولویت اول		نوع شغل
		درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	
۲	۳۱۰	۱۴/۲۲	۳۱	۲۲/۸۶	۵۱	۲۷/۰۹	۵۹	تولیدی کشاورزی
۵	۱۹۳	۲۶/۱۴	۵۷	۱۸/۳۸	۴۱	۸/۲۵	۱۸	خدماتی
۴	۲۱۲	۲۰/۶۴	۴۵	۱۷/۹۳	۴۰	۱۳/۳	۲۹	اداری
۳	۲۳۷	۲۰/۱۸	۴۴	۲۱/۰۷	۴۷	۱۵/۱۳	۳۳	آموزشی
۱	۳۶۶	۱۸/۸	۴۱	۱۹/۷۳	۴۴	۳۶/۲۳	۷۹	پژوهشی

تذکر: ضریب ۳ برای اولویت اول، ضریب ۲ برای اولویت دوم، و ضریب ۱ برای اولویت سوم منظور شده است.

از نظریه انتظار برای تبیین فرآیند تصمیم‌گیری دانشجویان و عوامل موثر در انتخاب شغل آینده آنان استفاده شد (۱۳) در این خصوص انگیزه زیربنایی در اتخاذ تصمیم (M) با فرمول زیر محاسبه شد:

$$M=f(V_i \times E)$$

که V_i ارزش و اهمیت عوامل در انتخاب (شغل) برای آزمودنی، و E میزان احتمال موفقیت یا دستیابی به آن انتخاب می‌باشد. $V_i t$ نیز از فرمول زیر به دست می‌آید:

$$V_i=(V_i \times I)$$

جدول ۶- نظرات آزمودنی‌ها در رابطه با احتمال دستیابی به شغل مورد نظر خود

شغل	احتمال دستیابی به شغل (میانگین نظرات بر حسب درصد)
کشاورزی	۴۴/۵
خدماتی	۳۴/۱
اداری	۴۲/۴
آموزشی	۳۷/۵
پژوهشی	۳۲/۴

تولید محصولات کشاورزی را از همه محتمل تر می‌دانند. احتمال بعدی آنان دستیابی به مشاغل اداری بوده است. در ستون سوم، جمع امتیازاتی است که برای هر زمینه کاری محاسبه شده و در ستون چهارم، اولویت هر زمینه شغلی برای کل دانشجویان تعیین گشته است. بنابراین دانشجویان کشاورزی اکثراً گرایش به مشاغل مربوط به تولیدات کشاورزی و سپس کارهای اداری و در اولویت بعدی به کارهای آموزشی دارند. کارهای خدماتی و تحقیقاتی در اولویت‌های بعدی قرار گرفته‌اند.

جدول ۸- زمینه‌های شغلی برای دانشجویان کشاورزی بر حسب اولویت

اولویت	جمع امتیاز M	میانگین احتمال دستیابی به هر شغل E	زمینه‌های شغلی
۱	۱۸۸۴/۰۲	۴۴/۵	تولیدی کشاورزی
۴	۱۴۴۳/۷۱	۳۴/۱	خدماتی
۲	۱۷۹۵/۱۱	۴۲/۴	اداری
۳	۱۵۸۷/۶۶	۳۷/۵	آموزشی
۵	۱۳۷۱/۸۴	۳۲/۴	پژوهشی

نتیجه‌گیری، جمع‌بندی و توصیه‌های علمی

۱- پدران بیش از نیمی از دانشجویان دانشکده کشاورزی، دانشگاه شیراز کارمند دولت می‌باشند و تنها حدود ۱۶ درصد از آنان شغل کشاورزی داشته‌اند. این امر گویای وضعیت اقتصادی - اجتماعی دانشجویان است که با سابقه کم تجربی و ریشه ضعیف در کشاورزی ولی از اقبال کم درآمد به تحصیل در کشاورزی می‌پردازند. به عبارت دیگر نمی‌توان انتظار داشت، که فارغ‌التحصیلان کشاورزی بدون داشتن امکانات لازم پس از فراغت از تحصیل به کار تولیدی کشاورزی بپردازند. لذا توصیه می‌شود هنگام گزینش دانشجو به روستایی، و کشاورز زاده بودن، داشتن آشنایی و امکانات لازم کشاورزی توجه لازم معطوف گردد.

۲- علاقه‌مندی دانشجویان به مشاغل مرتبط با کشاورزی نسبتاً خوب است. یعنی با توجه به کمی علاقه در بدو ورود، نتایج نشان می‌دهد که در دانشجویان علاقه‌مندی به کشاورزی افزایش یافته است. این امر توسط مصلح و جغتائی (۱۳۷۸) نیز تایید شده است.

V_r ارزش و اهمیت عواملی است که در انتخاب شغل برای فرد موثرند و I درجه و میزان احتمال دستیابی به عوامل فوق می‌باشد.

در این تحقیق بایستی نهایتاً M یا میزان انگیزه برای شغل‌هایی که فرد می‌تواند انتخاب کند محاسبه و هر کدام که بیشترین مقدار را داشته باشد مبنای اتخاذ تصمیم و ترجیح فرد برای اشتغال منظور می‌گردد.

عواملی که برای دانشجویان هنگام انتخاب شغل مهم و موثرند به شرح زیر مشخص شد. میزان حقوق و دستمزد، سختی و سهولت کار مورد نظر، محل خدمت، امکان پیشرفت شغلی و پرستیژ و منزلت شغلی.

میزان اهمیت هر یک از این عوامل (V_r) برای دانشجویان در این تحقیق تعیین و در جدول ۷ منعکس گردیده است. همانگونه که ملاحظه می‌شود مهمترین عامل در تصمیم‌گیری برای انتخاب شغل: امکان پیشرفت و سپس محل خدمت می‌باشد.

جدول ۷- میانگین اهمیت و احتمال دستیابی به معیارهای

انتخاب شغل از نظر آزمودنی‌ها

معیار	میانگین اهمیت معیار (از ۲۰)	میانگین احتمال دستیابی به معیار (%)
میزان حقوق	۱۶/۳	۴۷/۵
سهولت و سختی کار	۱۳/۰	۵۰/۶
محل خدمت	۱۶/۵	۵۸/۴
امکان پیشرفت	۱۷/۹	۵۴/۴
پرستیژ شغلی	۱۵/۶	۵۰/۵

میانگین درجه احتمالی دستیابی به هر یک از معیارهای انتخاب شغل نیز برای دانشجویان در ستون سوم جدول ۷ عرضه گشته است. V_r یا ارزش و اهمیت هر یک از مشاغل ممکن انتخاب‌هایی که دانشجو به عنوان شغل در پیش روی دارد محاسبه و میانگین آن ۴۲۳۳/۷۶ شد.

در ستون اول جدول ۸، انتخاب‌ها یا زمینه‌های شغلی و کاری برای فارغ‌التحصیلان کشاورزی درج شده و در ستون دوم همان جدول، میانگین احتمال دستیابی به هر شغل، بیان شده است، در این رابطه که دانشجویان دستیابی به مشاغل مربوط به

به این مهم توجه داشته و برای جذب بهترین نیروها، نظام ارتقاء و پیشرفت مناسبی را طراحی و آنرا تبلیغ نمایند.

سپاسگزاری

این پروژه تحقیقاتی با حمایت مالی دانشگاه شیراز به انجام رسید. محقق لازم می‌داند که از معاونت محترم پژوهشی، کمیته پژوهشی دانشکده کشاورزی و کمیسیون پژوهشی دانشگاه تشکر و تقدیر نماید.

۳- گرچه بیشترین علاقه دانشجویان به کارهای پژوهشی پس از فراغت از تحصیل است، لکن به دلیل احتمال ضعیف دستیابی به آن، به آخرین زمینه شغلی مورد نظر دانشجویان تنزل پیدا کرده است. امید است با گسترش فعالیت‌های پژوهشی در کشور این وضعیت نیز بهبود یابد.

۴- دانشجویان کشاورزی برای انتخاب شغل، معیار امکان پیشرفت در آن شغل را بیش از هر معیار دیگری مد نظر داشته‌اند. ضرورت دارد مسئولین امر در سیستم مدیریتی خود

REFERENCES

مراجع مورد استفاده

۱. احمدی، ث. ۱۳۷۹. اشتغال جوانان یک مشکل جهانی. مجله جهاد روستا. شماره (۳۸۸): ۹-۱۱.
۲. امیری اردکانی، م. ۱۳۷۶. تعیین کننده‌های موفقیت تحصیلی، شغلی و تعهد سازمانی فارغ‌التحصیلان دانشکده کشاورزی دانشگاه شیراز. پایان‌نامه تحصیلی دانشگاه شیراز. ص ۶۲.
۳. بخشی جهرمی، آ. ۱۳۷۴. مقایسه انگیزه دانشجویان دختر و پسر در رشته‌های کشاورزی. پروژه کارشناسی ارشد، دانشکده کشاورزی - دانشگاه شیراز.
۴. برنجی، م. ۱۳۶۰. انتظار از دانشگاه، انتشار بنیاد انتقال به تعلیم و تربیت اسلامی. ص ۳۶-۴۱.
۵. حامد مقدم، ا. و ح. بهروان. ۱۳۷۱. بررسی وضعیت دانشجویان دانشگاه فردوسی مشهد. مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه فردوسی مشهد. سال بیست و پنجم. شماره (۲ و ۱): ۵۹۴-۵۴۶.
۶. حجازی، ی. و ح. ا. سعدی، ۱۳۷۷. سنجش گرایش دانشجویان دانشکده کشاورزی، دانشگاه تهران. کار در مناطق روستایی. مجله علوم ترویج و آموزش کشاورزی ایران. جلد اول. پیش شماره (۱): ۴۹-۴۰.
۷. زمانی، غ. ۱۳۷۰. نظریه‌های انگیزش و کاربرد آنها در ترویج و آموزش کشاورزی. مجموعه مقالات ششمین سمینار علمی ترویج و آموزش کشاورزی. مشهد ۲۴۶-۲۳۱.
۸. طیب، س. م. ت. ۱۳۵۳. ارزیابی گسترش آموزش عالی ایران. از انتشارات سازمان بازرسی آموزش عالی و پژوهشی علمی - بررسی شماره ۴. صفحات ۱۴۰ و ۱۶۴.
۹. گروه مشاوران یونسکو. ۱۳۷۰. فرآیند برنامه‌ریزی آموزشی. ترجمه فریده مشایخ. انتشارات مدرسه. ص ۶۰.
۱۰. مصلح شیرازی، ع. ن. و ن. جغتائی، ۱۳۷۷. انگیزش مدیریتی و آموزش مدیریت: یک شکاف. دانش مدیریت. سال یازدهم. شماره (۳۹): ۹۶-۱۲۵.
۱۱. میرکمالی، س. م. ۱۳۷۲. تحلیلی بر توانمندیهای شغلی فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌ها. فصلنامه پژوهش و برنامه‌ریزی در آموزش عالی. سال اول (۴): ۳۸-۱۳.
12. Dyere, J. E., R. Lacery, & E. W. Osborne (1996). Attitude of Illinoise college of agricultural freshmen toward agriculture. J. of Agri. Edu. 37(3): P37-42.
13. Hamner, Clay W. 1979. Motivation theories and work applications in organizational behavior, Edited by, Steven Ker. Grid Publication, Inc., Columbus, Ohio. P: 41-58.
14. Rolls, M. J., N. Harford, & M. Slavik. (1997). The young agriculturist. The University of Reading - England. Rural Extension and Education Research. Report No. 7. P. 9.
15. Thompson, Jr., J. C., E. B. Russel, 1993. Beliefs and intentions of counselors, parents and students, regarding agriculture as a career choice. Journal of Agr. Ed. 34(4): 55-63.

Factors Affecting Agricultural College Students to Decide on Their Future Jobs

GH. ZAMANI

Associate Professor, Faculty of Agriculture, University of Shiraz, Iran.

Accepted Oct. 17, 2001

SUMMARY

One of the major incentives for pursuing education at college level is to receive a degree hoping for a better job after graduation. In this regard, universities try to provide best environment for students' development. Follow-up studies show college students worry about their future jobs seriously. Since this situation affects students' performance and educational achievements, this research study was contemplated and conducted. This descriptive research administrated a valid and reliable questionnaire on 234 agricultural students who entered Shiraz University in 1376 (1997). To analyze the students' decision-making process towards future job preferences the expectancy theory was applied. The results show that most students' parents are members of staff at some organization – possessing no agricultural land and/or required capital to support and involve their graduate children in private business. The students' positive attitudes toward agriculture have been increased with the start of their college studies. They prefer research, and agricultural production as their future career choices. But, considering possibility factors (expectancy theory) agricultural production and white collar occupations (government staff) are most probable as agricultural college student's future jobs.

Key words: Employment, Agricultural college students, Expectancy theory, Goal setting theory

